

EL DO DEL LLENGUATGE

Per

Osvald Cardona

Ara commemorem el vuitantè aniversari del poeta, i els seus amics més propers han fet possible l'edició del seu primer volum d'escrits en prosa, gairebé tots motivats per la seva actuació sacerdotal. Tot just fa sis anys que commemoràvem les seves noces d'or en el sacerdoci, publicant un llibre de versos del mateix format i més gruixut encara. Tots dos llibres, indistintament, ens han donat sencer el món d'aquest home, lliurat des de la juvenesa a la doble actuació, coherent i simultània. La part literària en prosa és una aplicació a la mateixa vida eclesiàstica: textos per a fulls, sermons literaris, narracions moralit-

zants -de vegades amb un toc pintoresc-. I els anys de persecució, que motivaren el seu llibre **L'infern a la terra**, publicat en francès i "traduït" ara a la seva llengua original.

Quan llegim aquestes belles proses, ens atrau el llenguatge planer, de docta conversa, tocat de tant en tant per algun mot de sorpresa que no ens distreu el sentit de la lectura. Pensem que poden ser mots i girs dialectals, o poc freqüents en els textos dels nostres dies. Però no hi són pas discordants: tenen un aire de família que ens els fa entenedors i ens els acosta. Si us abelleix de cercar-los al diccionari Alcover-Moll els hi trobareu gairebé tots (els del nostre petit mostreig) amb il·lustres exemplificacions d'altres mestres. Fins que us surt el mot **enrebardar** (arribar, abstar, ferir), localitzat a l'Empordà i il·lustrat amb una frase del nostre admirat amic: "Si el puc enrebardar, rai!", caçada dins la revista "Catalana" en els primers escrits de l'autor, doncs, i conservada en les successives reedicions.

Aquests mots deuen provenir de la seva ascendència de Girona, de la Garrotxa, de l'Empordà. La ciutat on nasqué li ha deixat, a més dels mots, el gust pels carrers antics, per on es passa entre el respecte i el misteri, i la grandiosa catedral, sobre el turó on encara, dies enrera, vèiem mossèn Geis celebrant una missa commemorativa de la seva actual efemèride. Però la carrera el dugué a Sabadell, on poques característiques dialectals es distingeixen del parlar comú, almenys per un lector barceloní com le que ara ho escriu. En canvi, la ciutat del Vallès li acusava les diferències d'inquietuds i sobretot els mots de la indústria i de la tècnica, que en els temps en què mossèn Geis hi arribava atreïen els poetes i es complaïen a estergir-los dins els versos. Llavors el nucli sabadellenc s'hi distingia. Els uns ho feien per esnobisme; altres, com mossèn Geis, per marcar el contrast.

I era perquè ell no s'havia mogut del seu món: la unció li anava dictant aquelles proses en les quals fluïa el do de llenguatge que, en els versos -els primers els deuen ser ben anteriors-trobava els altres allicents que realçaven la personal expressió. La musicalitat, pròpia d'un bell poeta, i

també la de l'organista; la recerca dels ritmes en la diversitat dels metres; i així mateix les virtuts de la rima en què tants de mots de les més diverses procedències trobaven llur vistent aplicació, i encara la recerca volenterosa del mot inusitat, i fins i tot els que ell creava sàviament partint de les arrels llatines o dels avesats principis de la derivació.

Sense moure's, tampoc com a poeta, d'aquell llenguatge fluid i planer, on aquesta mena de mots lluien com escadusseres troballes i en lloc de distreure'l del seu camí, se l'enduen a descobrir-hi ramificacions a l'entorn. El simple mot és motiu de l'anècdota: "el vent de la fam" empordanès; però també l'oreig, tan lleu que gairebé només el senten els poetes, i l'aire cançoner de la recança, que ens és tan car i, finíssim, agita el plàcid llac de la sensibilitat literària i humana.

Paral·lelament als textos en prosa, una part dels poemes són dedicats al calendari litúrgic. Les estacions de l'any i els temps devocionals de l'Església coincideixen amb els dies i les hores de l'any geòrgic, tan devotament mesurat per Francis Jammes, que tants d'admiradors tingué entre nosaltres.

I encara totes les tradicions, i les vides dels sants, i les lectures bíbliques, culminades planerament amb el curiós **Bestiari hagiogràfic**. I la poesia, en els trets del llenguatge i les vivències sacerdotals, que són el nus de les copioses commemoracions dedicades als companys i amics.

La poesia sacerdotal s'ha unit en tot el llibre per crear i cloure el món interior d'aquest home que ha viscut totalment. Que actualment el viu com una defensa de la pròpia fidelitat, en el món canviat tan de pressa per fer-se més inhumà, tot mecanitzat; que malda en l'orfenesa de les virtuts del Mestre. Ràpidament, poesies de blasme (poques) i textos de moralista, dins el seu to. Amb aquest contrast de mots invocarà el seu **Veni creator**, que dona esperit i llum als poetes, amb els mots que ells elegeren. I si els han elegit bé, la força i l'encís de la poesia fan que arrelin i els tornem a llegir amb complaença. Serven la forma i el pensament dels temps del lloc del qui escriu; i tanmateix guanyen el valor de l'expressió perdurable. ■